ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ від «15» вересня 2026р.
№ 85
Директор ЗДО №2 «Дзвіночок»
_____ Оксана КОРОЛЬОВА

ПОЛОЖЕННЯ
про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми, зокрема булінгу (цькуванню), у ЗДО №2 «Дзвіночок»

1. Загальні положення

1.1. Це Положення визначає основні засади, принципи, напрями, порядок організації роботи та механізми запобігання і протидії насильству, жорстокому поводженню з дітьми, зокрема булінгу (цькуванню), у ЗДО №2 «Дзвіночок» (далі – заклад).

1.2. Положення розроблено відповідно до:

- Конституції України;
- Конвенції ООН про права дитини;
- Закону України «Про освіту»;
- Закону України «Про дошкільну освіту»;
- Закону України «Про охорону дитинства»;
- Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»;
- Закону України «Про соціальні послуги»;
- Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»;
- Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»;
- Закону України «Про захист персональних даних»;
- постанови Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 № 585 «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах»;
- постанови Кабінету Міністрів України від 04.06.2025 № 658 «Про затвердження Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми»;

- постанови Кабінету Міністрів України від 19.11.2025 № 1513 «Про затвердження Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми»;
- наказу Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 № 1646 «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти», у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 18.06.2026 № 961;
- інших нормативно-правових актів України у сфері захисту прав та інтересів дітей.

1.3. Положення є локальним нормативним документом закладу дошкільної освіти та визначає систему профілактичних, організаційних, просвітницьких і реагувальних заходів, спрямованих на створення безпечного освітнього середовища.
1.4. Дія Положення поширюється на всіх працівників закладу, дітей, батьків або інших законних представників дітей, а також інших осіб, залучених до освітнього процесу.
1.5. Усі дії працівників закладу у випадках можливого насильства здійснюються з урахуванням віку, індивідуальних особливостей, потреб та найкращих інтересів дитини.
1.6. У закладі не допускається замовчування, приховування або ігнорування інформації про можливі випадки насильства, жорстокого поводження з дітьми чи булінгу (цькування).
1.7. Реагування на повідомлення про можливі випадки булінгу (цькування) здійснюється відповідно до Порядку реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 № 1646, у редакції наказу від 18.06.2026 № 961.
1.8. Комісія закладу не встановлює юридичний факт вчинення булінгу (цькування). Факт вчинення булінгу (цькування) встановлюється судом відповідно до законодавства.

2. Мета та основні завдання
2.1. Метою Положення є:

- забезпечення права кожної дитини на безпечне освітнє середовище;
- запобігання будь-яким проявам насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- запобігання та протидія булінгу (цькуванню);
- своєчасне виявлення ознак насильства;
- забезпечення належного реагування на повідомлення;
- забезпечення безпеки та захисту постраждалої дитини;

- надання необхідної допомоги та підтримки дитині;
- недопущення повторного насильства;
- формування у дітей ненасильницьких моделей поведінки;
- розвиток емоційного та соціального інтелекту дітей;
- формування культури взаємоповаги та конструктивної комунікації;
- підвищення обізнаності працівників і батьків щодо захисту дітей від насильства.

2.2. Основними завданнями закладу є:

1) виявлення та оцінювання потенційних ризиків насильства і жорстокого поводження з дітьми;
2) систематичне педагогічне спостереження за взаєминами, поведінкою та емоційним станом дітей;
3) створення безпечного, психологічно комфортного та недискримінаційного освітнього середовища;
4) формування у працівників навичок раннього виявлення ознак насильства;
5) забезпечення доступних способів повідомлення про можливі випадки насильства;
6) своєчасне та належне реагування на отримані повідомлення;
7) забезпечення взаємодії з батьками або законними представниками дитини, службою у справах дітей, Національною поліцією, органами соціального захисту та іншими суб'єктами реагування;
8) організація необхідної психологічної, педагогічної та соціальної підтримки дітей у межах повноважень закладу;
9) проведення профілактичної, просвітницької та інформаційної роботи з дітьми, працівниками та батьками;
10) аналіз причин та умов, що сприяють виникненню випадків насильства, та вжиття заходів щодо їх усунення.

3. Основні принципи

3.1. Робота закладу ґрунтується на таких принципах:

- найкращих інтересів дитини як найвищого пріоритету;
- поваги до гідності та прав дитини;
- верховенства права;
- недискримінації;
- недопущення будь-яких форм насильства;
- ненасильницької поведінки;
- законності;
- конфіденційності та захисту персональних даних;
- своєчасності реагування;
- доступності допомоги;

- партнерства із сім’єю;
- індивідуального та особистісно орієнтованого підходу;
- об’єктивності та неупередженості;
- недопущення повторної травматизації дитини;
- комплексного підходу до захисту дитини;
- відповідальності працівників за забезпечення безпеки дітей.

4. Терміни та визначення

4.1. Для цілей цього Положення використовуються терміни у значеннях, визначених законодавством України.

Насильство – умисне діяння (дія або бездіяльність), що порушує права, свободи та законні інтереси особи або перешкоджає їх реалізації.

Фізичне насильство – форма насильства, що включає умисне заподіяння фізичного болю, тілесних ушкоджень або інші фізичні дії, що завдають чи можуть завдати шкоди здоров’ю дитини.

Психологічне насильство – форма насильства, що включає словесні образи, погрози, приниження, залякування, переслідування, цькування, інші дії або бездіяльність, спрямовані на заподіяння психологічної шкоди.

Сексуальне насильство – форма насильства, що включає будь-які дії сексуального характеру щодо дитини, вчинені без її згоди або з використанням вікової чи іншої вразливості дитини.

Булінг (цькування) – діяння (дія або бездіяльність) учасників освітнього процесу, що полягають у психологічному, фізичному, економічному чи сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, яке вчиняється стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та/або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров’ю потерпілого.

Постраждала особа – особа, стосовно якої вчинено насильство або жорстоке поводження.

Кривдник – особа, яка вчинила насильство або жорстоке поводження.

Свідок – особа, якій відомі або яка була очевидцем обставин можливого випадку насильства чи жорстокого поводження.

4.2. У разі розгляду повідомлення про можливий булінг (цькування) враховуються ознаки, визначені законодавством, зокрема систематичність відповідних дій.

5. Організація системи запобігання та протидії

5.1. Керівник закладу забезпечує створення та функціонування системи запобігання та протидії насильству, жорстокому поводженню з дітьми, зокрема булінгу (цькуванню).

5.2. Система включає:

- оцінювання ризиків;
- профілактичну роботу;
- навчання та інформування працівників;
- роботу з дітьми;
- роботу з батьками;
- забезпечення доступних механізмів подання повідомлень;
- реєстрацію повідомлень;
- реагування на повідомлення;
- забезпечення безпеки дітей;
- надання необхідної допомоги;
- взаємодію з відповідними суб’єктами;
- моніторинг ефективності вжитих заходів.

5.3. Робота із запобігання насильству здійснюється постійно та системно, а не лише після виникнення конкретного випадку.

6. Профілактика булінгу та насильства

6.1. Заклад здійснює:

- тематичні заняття з дітьми;
- ігри та вправи на розвиток емоційного інтелекту;
- вправи на формування навичок мирного вирішення конфліктів;
- заняття з формування дружніх взаємин;
- бесіди про особисті межі та безпечну поведінку;
- вправи на розпізнавання емоцій;
- навчання дітей способів звернення по допомогу;
- педагогічні спостереження за взаєминами дітей;
- консультації для батьків;
- просвітницьку роботу з працівниками;
- заходи з формування культури взаємоповаги та ненасильницької поведінки.

6.2. Профілактичні заходи здійснюються з урахуванням віку дітей, їхніх індивідуальних особливостей та особливостей дошкільного віку.

6.3. У роботі з дітьми забороняється використовувати залякування, приниження, погрози, висміювання, фізичні покарання та інші форми психологічного або фізичного тиску.

7. Механізм повідомлення про можливий випадок насильства або булінгу

7.1. У закладі забезпечується можливість повідомлення про можливий випадок насильства або булінгу (цькування):

- усно керівнику закладу;
- письмово;
- шляхом подання заяви або повідомлення;
- телефоном;
- засобами електронного зв'язку;
- через спеціальну скриньку для повідомлень;
- іншим доступним способом.

7.2. Повідомлення про можливий випадок насильства або булінгу (цькування) може бути подано анонімно, якщо законодавством не передбачено інше.

7.3. У закладі визначається працівник, відповідальний за реєстрацію та облік повідомлень.

7.4. Кожне повідомлення про можливий випадок насильства або булінгу (цькування) реєструється в день його надходження.

7.5. Повідомлення, яке надійшло у вихідний, святковий, неробочий день або поза межами робочого часу, реєструється не пізніше першого робочого дня.

7.6. Керівник закладу розглядає отримане повідомлення протягом однієї доби з дня його реєстрації.

7.7. Якщо повідомлення стосується керівника закладу, воно подається засновнику або уповноваженому ним органу (особі) відповідно до законодавства.

8. Дії працівника у разі виявлення ознак насильства

8.1. Працівник, який став свідком або виявив ознаки насильства чи жорстокого поводження з дитиною:

1) вживає невідкладних заходів для припинення небезпечної ситуації;
2) забезпечує безпеку дитини;
3) за необхідності викликає екстрену медичну допомогу;
4) за можливості та в межах своїх повноважень надає домедичну допомогу;
5) негайно повідомляє керівника закладу;
6) не проводить самостійного розслідування обставин випадку;
7) не примушує дитину багаторазово розповідати про травматичну ситуацію;
8) не поширює інформацію про випадок серед осіб, які не залучені до реагування;
9) діє відповідно до законодавства та локальних алгоритмів закладу.

8.2. Працівник не має права ігнорувати повідомлення дитини, батьків або іншої особи про можливий випадок насильства чи ознаки такого випадку.

9. Дії керівника закладу

9.1. Керівник закладу:

- забезпечує реєстрацію повідомлення;
- розглядає повідомлення у встановлений законодавством строк;
- визначає та забезпечує першочергові заходи;
- забезпечує безпеку дитини;
- організовує необхідну допомогу;
- забезпечує взаємодію з батьками або законними представниками дитини відповідно до законодавства;
- у встановлених законодавством випадках повідомляє відповідні органи та служби;
- забезпечує скликання Комісії;
- забезпечує документування проведених заходів;
- організовує подальше спостереження та підтримку дитини в межах компетенції закладу.

9.2. У разі виявлення ознак насильства та/або жорстокого поводження з дитиною керівник закладу невідкладно, але не пізніше ніж протягом трьох годин з моменту їх виявлення, вживає заходів для припинення насильства та забезпечення безпеки дитини.

9.3. У випадку виявлення ознак насильства керівник закладу:

- повідомляє батьків або інших законних представників дитини, крім випадків, коли вони є кривдниками або можуть становити загрозу для дитини;
- письмово повідомляє уповноважений підрозділ Національної поліції України та службу у справах дітей;
- одночасно інформує територіальний орган Національної соціальної сервісної служби України та Державну службу України у справах дітей;
- за необхідності викликає екстрену медичну допомогу;
- вживає інших заходів, передбачених законодавством.

9.4. У разі виявлення ознак насильства керівник закладу забезпечує скликання засідання Комісії не пізніше ніж протягом трьох робочих днів з дня отримання повідомлення.

10. Комісія з розгляду випадків насильства та/або жорстокого поводження з дітьми, булінгу (цькування).

10.1. У закладі утворюється та діє Комісія з розгляду випадків насильства та/або жорстокого поводження з дітьми, булінгу (цькування) (далі – Комісія).

10.2. Комісія утворюється наказом керівника закладу за погодженням із службою у справах дітей за місцем розташування закладу.
10.3. Комісія діє на постійній основі.
10.4. Кількісний склад Комісії не може становити менше п’яти осіб.
10.5. До складу Комісії входять голова, заступник голови, секретар та члени Комісії.
10.6. До складу Комісії включаються працівники закладу, зокрема педагогічні працівники, практичний психолог та соціальний педагог – за наявності відповідних посад.
10.7. До складу Комісії включаються представники служби у справах дітей та надавача соціальних послуг, визначеного відповідно до законодавства.
10.8. До складу Комісії за згодою може включатися уповноважений представник територіального органу Національної поліції України.
10.9. До участі в роботі Комісії за потреби можуть залучатися інші фахівці та представники суб’єктів реагування відповідно до законодавства.
10.10. Персональний склад Комісії, у тому числі голова, заступник голови, секретар та члени Комісії, затверджується наказом керівника закладу.
10.11. У разі необхідності персональний склад Комісії може бути змінений або доповнений у встановленому законодавством порядку.
10.12. Комісія:

1) розглядає повідомлення про можливі випадки насильства та/або жорстокого поводження з дітьми;
2) збирає та аналізує інформацію щодо обставин можливого випадку;
3) за потреби отримує пояснення та іншу інформацію в межах повноважень;
4) визначає причини та умови, що сприяли виникненню випадку;
5) оцінює потреби постраждалої дитини та інших учасників ситуації у соціальних, психологічних, педагогічних та інших послугах;
6) визначає заходи для забезпечення безпеки дитини;
7) готує рекомендації щодо необхідних заходів підтримки та допомоги;
8) сприяє усуненню причин і умов, які могли призвести до виникнення випадку;
9) забезпечує взаємодію із суб’єктами реагування;
10) здійснює моніторинг ефективності вжитих заходів;
11) діє з урахуванням найкращих інтересів дитини та недопущення її повторної травматизації.

10.13. Засідання Комісії проводяться відповідно до законодавства та з дотриманням вимог щодо захисту персональних даних і конфіденційності.
10.14. Члени Комісії зобов’язані не допускати конфлікту інтересів. У разі виникнення конфлікту інтересів відповідний член Комісії повідомляє про це голову Комісії та не бере участі у розгляді відповідного питання.

10.15. Комісія не встановлює юридичний факт вчинення булінгу (цькування). Встановлення факту вчинення булінгу (цькування) здійснюється судом відповідно до законодавства.
10.16. Під час розгляду повідомлення Комісія забезпечує право дитини бути вислуханою з урахуванням її віку, рівня розвитку та зрілості.
10.17. Під час заслуховування дитини забезпечуються умови, що запобігають її повторній травматизації.

11. Заходи підтримки та виховного впливу
11.1. Заходи, що здійснюються за результатами розгляду випадку, спрямовуються на:

- забезпечення безпеки дитини;
- захист прав та інтересів постраждалої дитини;
- психологічну та педагогічну підтримку;
- відновлення емоційного благополуччя дитини;
- формування ненасильницьких моделей поведінки;
- розвиток навичок емоційної саморегуляції;
- формування навичок конструктивної взаємодії;
- запобігання повторним випадкам;
- підтримку дітей, які стали свідками ситуації.

11.2. Заходи не повинні принижувати гідність дитини, порушувати її права або завдавати їй додаткової психологічної чи фізичної шкоди.
11.3. Для дітей дошкільного віку перевага надається віковідповідним формам роботи:

- індивідуальним бесідам;
- ігровим вправам;
- казкотерапії;
- арттерапевтичним вправам;
- вправам на емоційну саморегуляцію;
- моделюванню безпечних ситуацій;
- спільним іграм;
- вправам на розвиток емпатії;
- психологічному та педагогічному супроводу.

12. Психологічна та педагогічна підтримка
12.1. Дитині, яка постраждала від насильства або жорстокого поводження, у межах компетенції закладу забезпечується необхідна психологічна та педагогічна підтримка.
12.2. Практичний психолог, за наявності відповідної посади:

- здійснює психологічний супровід дитини;
- за потреби проводить психологічне оцінювання в межах своїх професійних повноважень;
- визначає потребу дитини у психологічній підтримці;
- проводить відповідні індивідуальні та групові заходи;
- консультує батьків або законних представників;
- бере участь у розробленні заходів підтримки;
- здійснює спостереження за динамікою психологічного стану дитини.

12.3. Підтримка дитини, яка вчинила насильницькі дії, за потреби здійснюється з метою корекції поведінки, формування ненасильницьких моделей взаємодії та запобігання повторним випадкам.

13. Взаємодія з батьками

13.1. Заклад забезпечує інформування батьків або законних представників дітей про:

- права дитини;
- ознаки можливого насильства;
- способи повідомлення про можливі випадки насильства;
- порядок реагування;
- можливості отримання психологічної, соціальної та іншої допомоги;
- заходи, що здійснюються закладом для створення безпечного освітнього середовища.

13.2. Батьки або законні представники мають право повідомити про можливий випадок насильства, жорстокого поводження або булінгу (цькування) усно чи письмово.

13.3. Батьки або законні представники сприяють забезпеченню безпеки та захисту прав дитини відповідно до законодавства та з урахуванням найкращих інтересів дитини.

14. Конфіденційність та захист інформації

14.1. Інформація про дитину, яка постраждала від насильства або жорстокого поводження, є конфіденційною та підлягає захисту відповідно до законодавства.

14.2. Забороняється поширення персональних даних дитини без законних підстав.

14.3. Працівники закладу не мають права обговорювати обставини випадку у присутності інших дітей, батьків або осіб, які не беруть участі в реагуванні.

14.4. Документи та інформація щодо випадків насильства зберігаються відповідно до вимог законодавства про захист персональних даних та діловодство.

14.5. Під час документування інформації забезпечується принцип мінімізації даних та недопущення розголошення відомостей, які не є необхідними для реагування і захисту дитини.

15. Права та обов'язки працівників

15.1. Працівники мають право:

- отримувати інформацію про порядок запобігання та реагування на випадки насильства;
- отримувати методичну та психологічну підтримку;
- повідомляти про можливі випадки насильства;
- звертатися за консультацією до відповідних фахівців;
- брати участь у заходах з підвищення професійної компетентності щодо безпеки та захисту дітей.

15.2. Працівники зобов'язані:

- дотримуватися прав та гідності дитини;
- не допускати насильства та жорстокого поводження;
- реагувати на виявлені ознаки можливого насильства;
- невідкладно повідомляти керівника про можливий випадок насильства;
- дотримуватися вимог конфіденційності;
- не приховувати відомості про можливі випадки насильства;
- брати участь у профілактичних заходах;
- діяти відповідно до законодавства та локальних алгоритмів закладу.

16. Відповідальність

16.1. Особи, винні у порушенні законодавства щодо захисту дітей від насильства, жорстокого поводження та булінгу (цькування), несуть відповідальність відповідно до законодавства України.

16.2. Працівник закладу несе відповідальність за невиконання або неналежне виконання обов'язків щодо запобігання та реагування на випадки насильства в межах, визначених законодавством.

16.3. Керівник закладу несе відповідальність за організацію системи запобігання та протидії насильству, створення безпечного освітнього середовища та належне реагування на повідомлення відповідно до законодавства.

17. Документування та облік

17.1. У закладі забезпечується:

- реєстрація заяв, скарг та повідомлень;
- облік проведених профілактичних та реагувальних заходів;
- оформлення необхідних документів;
- зберігання матеріалів розгляду відповідно до законодавства;

- документування рішень та рекомендацій Комісії;
- моніторинг виконання визначених заходів.

17.2. У закладі ведеться Журнал реєстрації заяв, скарг та повідомлень про можливі випадки насильства, жорстокого поводження з дітьми та булінгу (цькування).
17.3. До журналу вноситься лише інформація, необхідна для належної реєстрації та реагування, з дотриманням вимог щодо захисту персональних даних.
17.4. Документування розгляду повідомлень здійснюється з урахуванням вимог конфіденційності та недопущення повторної травматизації дитини.

18. Інформування учасників освітнього процесу
18.1. Інформація про порядок повідомлення про можливі випадки насильства, жорстокого поводження та булінгу (цькування) розміщується у доступному для учасників освітнього процесу місці.
18.2. Заклад доводить до відома працівників:

- порядок реагування;
- контакти відповідальних осіб;
- способи подання повідомлень;
- алгоритм дій у разі виявлення ознак насильства;
- вимоги щодо конфіденційності та захисту персональних даних.

18.3. Інформація для батьків або законних представників може розміщуватися:

- на інформаційному стенді;
- на офіційному вебсайті закладу;
- у батьківських чатах;
- у пам’ятках;
- під час батьківських зборів, консультацій та інших інформаційних заходів.

19. Моніторинг та оцінювання ефективності
19.1. Керівник закладу забезпечує періодичний аналіз ефективності системи запобігання та протидії насильству.
19.2. Моніторинг може включати:

- аналіз отриманих повідомлень;
- аналіз конфліктних ситуацій;
- педагогічні спостереження;
- анкетування працівників і батьків;
- оцінювання психологічної безпеки освітнього середовища;
- оцінювання ризиків;
- аналіз результативності профілактичної роботи;

- аналіз виконання рекомендацій та заходів, визначених за результатами розгляду випадків.

19.3. За результатами моніторингу до плану заходів, локальних алгоритмів та інших документів закладу можуть вноситися відповідні зміни.

20. Прикінцеві положення

20.1. Це Положення затверджується наказом керівника закладу дошкільної освіти.

20.2. Положення переглядається у разі зміни законодавства у сфері захисту прав дітей, запобігання насильству, жорстокому поводженню з дітьми та булінгу (цькуванню).

20.3. У разі внесення змін до законодавства відповідні положення цього документа підлягають приведенню у відповідність.

20.4. Положення набирає чинності з дня його затвердження наказом керівника закладу.

20.5. Невід'ємними матеріалами та локальними документами, що забезпечують реалізацію цього Положення, є:

1. Алгоритм дій працівника ЗДО у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною.
2. Алгоритм дій керівника ЗДО у разі отримання повідомлення про можливий випадок насильства або жорстокого поводження з дитиною.
3. Форма заяви/повідомлення про можливий випадок насильства, жорстокого поводження з дитиною та/або булінгу (цькування).
4. Журнал реєстрації заяв, скарг та повідомлень про можливі випадки насильства, жорстокого поводження з дітьми та булінгу (цькування).
5. Пам'ятка для педагогічних працівників щодо запобігання та реагування на випадки насильства.
6. Пам'ятка для батьків або законних представників щодо захисту дітей від насильства та булінгу (цькування).
7. Положення про Комісію з розгляду випадків насильства та/або жорстокого поводження з дітьми, булінгу (цькування).
8. План заходів із запобігання та протидії насильству, жорстокому поводженню з дітьми та булінгу (цькуванню).